

„VEZETŐK” ÉS „VEZETETTEK”?

Az élet, akár egy tréfamester, kifogyhatatlan az ötletekből, és olykor igencsak mellbevágó meglepetéseket okoz.

Mint legutóbb, amikor levelében egyik szerzőnk a maga szokásos őszinteségével értésemre adta (szabadon, a lényegét summázva idézem): a Kárpátalján művelt magyar irodalom mai vezetői a pártállamból hozták magukkal mentalitásukat.

E vélekedés olvastán felszisszentem. Több okból. Nem hiszem ugyanis, hogy az irodalmat „vezetni” lehet és kell; ha mégis lehet (mármint a levélíró szerint), akkor sem számítom magamat a feltételezett vezetők közé; azok a személyiségek, akik irodalmi vezetőkként a levélíró szerint egyáltalán számításba jöhetnek, a pártállam idején enyhébb esetben is a megtűrték, súlyosabb esetben a tiltottak feketelistáján voltak, s így már csak elvből sem fertőzhette meg őket a pártállami mentalitás.

A fiatalabb nemzedék egyrészt türelmetlenségből, másrészt információbizonyból, harmadrészt megfontolatlanságból eredő véleménye természetesen méltányolható, de azonosulni nem tudok vele. Még akkor sem, ha volt „szerencsém” megtapasztalni azokat az időket, amikor egyfelől a pártállami ideológia, másfelől önjelölt „írófejedelmek” az ízlés-terror eszközével igyekeztek nekik tetsző irányba téríteni az irodalmat. Mint tudjuk, végül belebukott az ideológia, és kudarcot vallottak az ízlés-terroristák is.

„Irodalomvezetéssel” gyanúsított pályatársaim nevében nem nyilatkozhatok, de ha netán engem is az efféle „vezetők” közé sorolt a levélíró, kénytelen vagyok bevallani: a rám testált munkát (folyóirat-szerkesztés) egyfajta szolgálatként végzem, mégbozzá olyan mentalitással, amelynek egyik jellemzője a szerzőpártiság, az ígéretes tehetőségek pályakezdésének segítése, útjuk egyengetése stb. Velük kapcsolatban olykor több terhet vállalok, mint amennyit tisztességéből eredően illene, kellene. Ráadásul – mivel tisztelen az alkotói szabadságot, szuverenitást –, soha eszembe nem jutott, hogy valamiféle „izmus” felé orientáljam, netán terelem a szerzőket. Számomra a művek fontosak, még akkor is, ha azok megítélésében időnként engedékenységet tanúsítok.

A „pártállami mentalitás” vádja tehát adott esetben elhamarkodott és igaztalan.